

VAN BIJSTAND NAAR BAAN: INKOMENSONTWIKKELINGEN VAN ROTTERDAMMERS DIE WERK VINDEN VANUIT DE BIJSTAND

Paul de Hek

Arie-Jan van der Toorn

Luke van der Stelt

Oktober 2025

Inhoud

1	DOEL EN AANPAK	1
1.1	Achtergrond en onderzoeksvraag	1
1.2	Aanpak van het onderzoek	1
1.3	Leeswijzer	2
2	ONTWIKKELINGEN IN INKOMEN UIT LOON	3
2.1	Ontwikkelingen in gemiddelde inkomens uit bijstand en uit loon	3
2.2	Spreading in inkomensverandering van bijstand naar werk	7
3	ONTWIKKELINGEN IN TOTALE INKOMEN	9
3.1	Arbeidsmarktpositie	9
3.2	Ontwikkeling inkomen	10
3.3	Dynamiek in het inkomen	12
I	BIJLAGE	18

1 DOEL EN AANPAK

1.1 ACHTERGROND EN ONDERZOEKSVRAAG

Een belangrijke gedachtegang achter het beleidskader Participatie (2022-2026) is dat het hebben van (betaald) werk altijd te verkiezen valt boven een uitkering. In het maatschappelijk debat is dit een belangrijk onderwerp, waarbij veel mensen het uitgangspunt huldigen dat ‘werk moet lonen.’ Eén van de voordelen van het hebben van werk is dan het hogere inkomen ten opzichte van een uitkering. Uit een recente publicatie van de Armoedemonitor van het CBS bleek echter dat een relatief grote groep werkenden een inkomen onder het sociaal minimum heeft.

Om te toetsen in hoeverre mensen er qua inkomen op vooruitgaan als ze vanuit de bijstand gaan werken, heeft SEOR eerder (in 2022) in opdracht van het ministerie van SZW op landelijk niveau een cohortstudie uitgevoerd met behulp van de microdata van het CBS. Hier komt een gelaagd en gevarieerd beeld naar voren waaruit blijkt dat mensen die vanuit de bijstand gaan werken er in hun inkomen gemiddeld op vooruitgaan, maar dat er ook een groep is die er op achteruitgaat.

De gemeente Rotterdam heeft in het licht van de voorgaande schets behoefte aan een betrouwbaar en zo actueel mogelijk beeld van de inkomensontwikkeling van de groep Rotterdammers die door het vinden van werk volledig uitstroomt en niet langer van een bijstandsuitkering afhankelijk is.

Onderzoeksvraag

De hoofdvraag in het onderzoek is:

Hoe ontwikkelt het loon zich van Rotterdammers die door het vinden van een baan volledig uit de bijstand stromen en blijven werken?

1.2 AANPAK VAN HET ONDERZOEK

We onderzoeken zowel ontwikkelingen in inkomen uit loon als ontwikkelingen in het totale inkomen, inclusief toeslagen en tegemoetkomingen. Dit doen we op basis van CBS-microdata. Het startpunt vormt steeds het moment van uitstroom uit de uitkering. Wel vergelijken we het inkomen na uitstroom steeds met het inkomen in de bijstand.

De ontwikkelingen in inkomen uit loon brengen we maandelijks in beeld voor twee recente jaarcohorten, bestaande uit alle personen (wonend in Rotterdam) die in 2023 en 2024 volledig uit de bijstand stroomden. Zij worden zes maanden gevolgd vanaf uitstroom uit de uitkering. Voor een goede vergelijking van de inkomsten voor en na uitstroom uit de bijstand, kijken we naar mensen die minimaal zes maanden een bijstandsuitkering hadden en na uitstroom minimaal zes maanden blijven werken.

Daarnaast laten we ontwikkelingen in het totale inkomen zien over een langere termijn, waarbij we ook de ontwikkelingen in (landelijke en gemeentelijke) inkomensondersteunende regelingen meenemen. Door mensen langere tijd te volgen, kunnen we de dynamiek in inkomens over de tijd beter onderzoeken. In hoeverre zien we een toename in inkomen over de tijd? Door naar het totale inkomen te kijken, kunnen we inkomens uit werk beter vergelijken met de inkomens uit bijstand. Redenen dat mensen erop achteruit kunnen gaan in hun besteedbare inkomens, liggen namelijk vooral in het feit dat bepaalde rechten op toeslagen vervallen bij een hoger inkomen, waardoor er in sommige situaties minder over blijft. Omdat gegevens over het totale inkomen inclusief eventuele toeslagen en andere aanvullende inkomensregelingen voor recente jaren nog niet beschikbaar zijn, gaan we voor deze analyses uit van alle personen (wonend in Rotterdam) die in 2018 volledig uit de bijstand stroomden. Zij worden na uitstroom vijf jaar lang gevolgd.¹ De ontwikkelingen

¹ Informatie over totale inkomens inclusief toeslagen is tot en met 2023 beschikbaar.

in het totale inkomen brengen we jaarlijks in beeld, omdat gegevens hierover alleen per jaar beschikbaar zijn. Daarbij laten we ook ontwikkelingen zien in arbeidsmarktpositie, uren per week en inkomen uit loon.²

1.3 LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 bevat de uitkomsten van de analyses naar de ontwikkelingen in inkomen uit loon voor recente cohorten. De bevindingen over de ontwikkelingen in het totale inkomen over een langere termijn staan in hoofdstuk 3. Beide hoofdstukken beginnen met een korte samenvatting van de belangrijkste bevindingen. De bijlage bevat de onderzoeksverantwoording en een aantal extra figuren.

² De bedragen van de inkomens worden gecorrigeerd voor inflatie.

2 ONTWIKKELINGEN IN INKOMEN UIT LOON

De *gemiddelde* inkomsten uit loon zijn duidelijk hoger dan de *gemiddelde* inkomsten in de bijstandssituatie. Een uitzondering hierop is de groep mensen die vóór uitstroom al deels aan het werk waren. Voor deze groep is het verschil tussen het gemiddelde inkomen uit loon en de gemiddelde inkomsten in de bijstandssituatie veel minder groot, maar nog wel positief.

De meeste mensen (82%) hebben na uitstroom een hoger inkomen uit loon dan het inkomen dat zij hadden in de bijstandssituatie. Toch zijn er ook mensen bij wie het inkomen uit loon lager ligt dan hun eerdere inkomen in de bijstand. Dit komt vooral voor bij mensen die in de bijstand al deels werk hadden. Kijken we alleen naar mensen die voor uitstroom geen werk hadden, dan heeft 94% hogere inkomsten uit loon dan uit de uitkering.

Van personen die volledig uitstromen vanuit de bijstand naar werk in de periode 2023-2024 volgen we het inkomen uit uitkering en uit loon. Om hierin een goede vergelijking te maken, kijken we apart naar alleenstaanden en naar gehuwden en samenwonenden. De reden is dat de bijstandsuitkering op huishoudniveau is en de bedragen en de dynamiek daardoor anders is voor paren dan voor alleenstaanden.

Daarnaast is de bijstandsuitkering een netto uitkering, maar zijn de lonen die we in de loonadministratie zien brutolonen. Voor een ‘eerlijke’ vergelijking tussen uitkering en loon rekenen we de uitkering om naar bruto-uitkeringen. Omdat dit per situatie verschilt, is deze omrekening niet 100% correct te maken. Wel houden we rekening met het feit dat het bruto-netto traject verschilt naar type huishouden en aantal kostendelers.

Om een goed beeld te krijgen van de ontwikkelingen in de inkomsten uit eerst bijstand en dan – na volledige uitstroom uit de bijstand naar werk – uit loon, kijken we naar de groep die minimaal zes maanden een bijstandsuitkering had en vervolgens minimaal zes maanden werkte.³

2.1 ONTWIKKELINGEN IN GEMIDDELDE INKOMENS UIT BIJSTAND EN UIT LOON

In deze paragraaf vergelijken we gemiddelde inkomsten uit loon na uitstroom uit de bijstand met gemiddelde inkomsten in de bijstandssituatie. In de volgende paragraaf kijken we naar de spreiding achter de gemiddelden.

Inkomsten uit loon liggen gemiddeld beduidend hoger dan niveau bijstandsuitkering

De inkomsten voor en na uitstroom uit de uitkering zijn vrij stabiel over de tijd. Figuur 1 laat de ontwikkelingen in inkomsten uit bijstand en loon zien voor alleenstaanden en voor gehuwden en samenwonenden. Het inkomen uit loon na uitstroom ligt gemiddeld zo’n 600 euro (voor alleenstaanden) tot 750 euro (voor gehuwden en samenwonenden) hoger dan het inkomen voor uitstroom.

Ander patroon bij groep die voor uitstroom al deels werkte

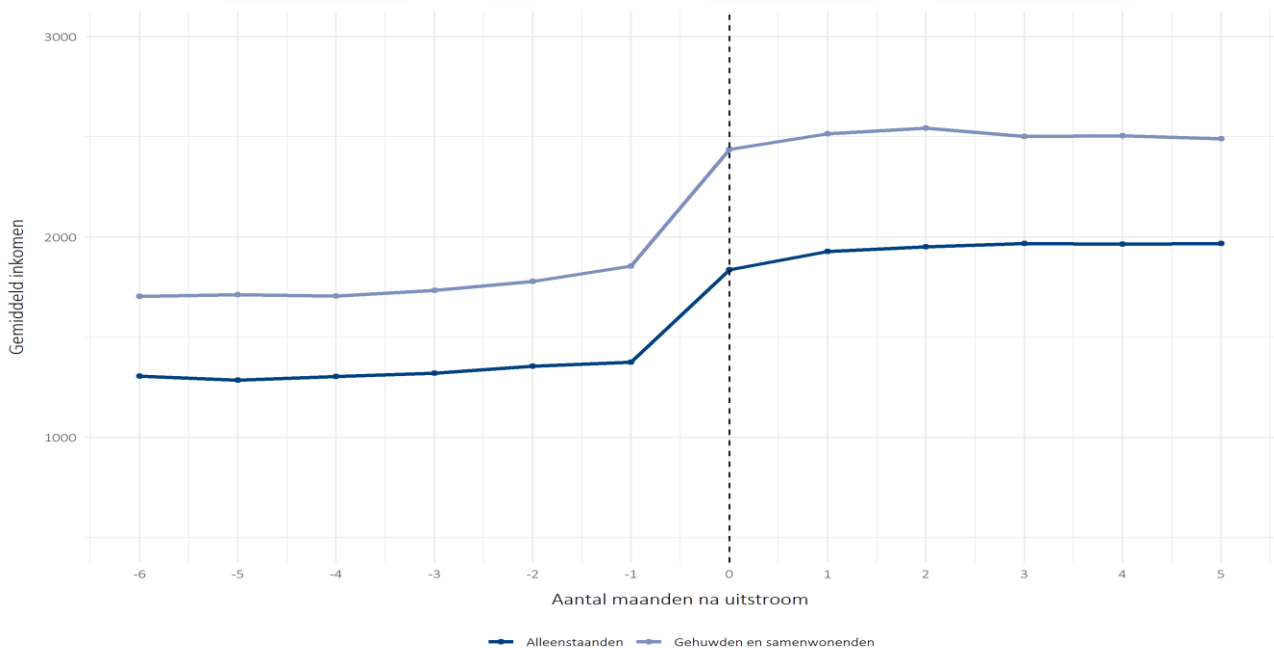
Binnen deze groep zitten ook personen die vóór uitstroom al deels aan het werk waren. Hun ontwikkeling wijkt duidelijk af van de groep die rechtstreeks overstapt van volledige bijstand naar volledig werk. Figuur 2 laat deze verschillen duidelijk zien (voor alleenstaanden).⁴ Bij mensen die van volledige bijstand naar volledig werk gaan, is duidelijk te zien dat werken gemiddeld genomen veel meer opbrengt dan inkomen uit bijstand. Zij gaan van ca. 1.250 euro naar ca. 2.050 euro, een verschil van 800 euro. Gemiddeld werken zij

³ Door de restrictie van minimaal zes maanden een uitkering blijft ongeveer een kwart van de totale uitstroompopulatie over. Van deze populatie werkt ongeveer twee derde minimaal zes maanden na uitstroom uit de uitkering.

⁴ De gegevens over inkomsten, deeltijdfactor en uurloon voor alleenstaanden staan vermeld in tabel 1. Tabel 2 bevat deze gegevens voor gehuwden en samenwonenden. Zie figuur I.1 in de bijlage voor de ontwikkeling in inkomsten naar wel of geen parttime werk tijdens de bijstand voor gehuwden en samenwonenden.

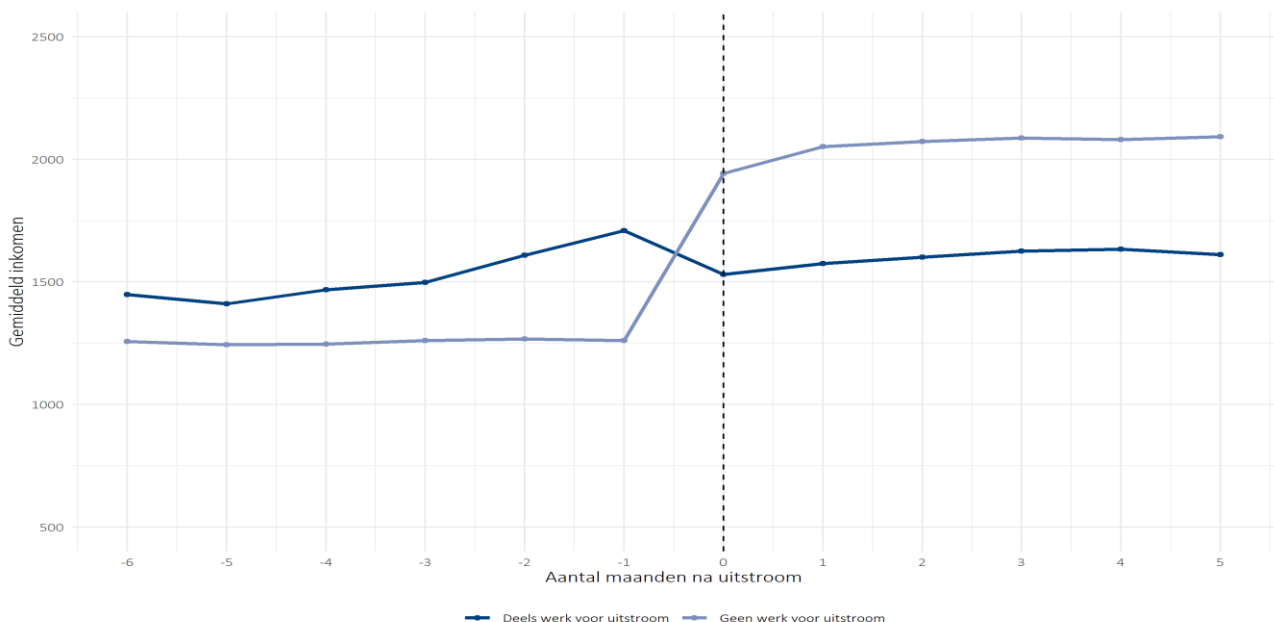
vier dagen in de week (een deeltijdfactor van 80%). In de zesde maand na uitstroom ligt hun (bruto) uurloon op ongeveer 15,60 euro.

Figuur 2.1 Ontwikkeling inkomen uit bijstand en loon voor en na uitstroom naar werk (alleenstaanden en gehuwden en samenwonenden)

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Figuur 2.2 Ontwikkeling inkomen uit loon en/of bijstand voor/na uitstroom werk – wel of geen parttime werk voor uitstroom (alleenstaanden)

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Bij mensen die vóór volledige uitstroom al werkten, zien we hogere inkomsten voor uitstroom dan bij mensen die niet werkten, met een piek in inkomen uit bijstand en loon één maand voor het uitstroommoment. Dit heeft mogelijk te maken met de vrijlatingsregeling, waarbij mensen een deel van het geld dat verdiend wordt met werken mogen houden. Daarnaast is er mogelijk ook een administratief effect: de beëindiging van de

uitkering loopt niet altijd synchroon met het begin van volledig werk. Soms ontvangen mensen nog een of twee maanden bijstand terwijl ze al volledig werken en daar geen recht meer op hebben. Dit kan dan bijvoorbeeld gaan om ‘nabetalingen’.

Het gemiddelde inkomen uit loon in de zes maanden na uitstroom (€ 1.595) ligt in deze groep slechts iets hoger dan het gemiddelde inkomen uit bijstand en loon in de zes maanden voor uitstroom (€ 1.525). Zij werken gemiddeld drie dagen in de week (een deeltijdfactor van 60%). In de zesde maand na uitstroom ligt hun (bruto) uurloon op ongeveer 14,95 euro.

Verschillen in inkomen uit loon en/of bijstand hangen samen met achtergrondkenmerken

Ontwikkelingen in inkomen uit loon en/of bijstand vanuit een uitkeringssituatie naar een situatie van werk (zonder uitkering) verschillen tussen deelgroepen. Tabellen 1 (alleenstaanden) en 2 (gehuwden en samenwonenden) bevatten gegevens over inkomsten, deeltijdfactor en uurloon voor de verschillende deelgroepen. Zie tabel I.1 in de bijlage voor de aantallen personen per deelgroep. Vooral binnen de deelgroepen van de gehuwden en samenwonenden zijn de aantallen soms klein, waardoor die uitkomsten meer onzekerheid kennen.

Alleenstaande mannen hebben een beduidend hoger inkomen uit loon na uitstroom uit de bijstandsuitkering dan alleenstaande vrouwen. Zes maanden na uitstroom ligt het gemiddelde inkomen uit loon van vrouwen zo’n 300 euro lager dan bij mannen. Dit wordt vrijwel volledig verklaard door het verschil in deeltijdfactor. Vrouwen werken in de zes maanden na uitstroom gemiddeld 69% ten opzichte van fulltime, mannen gemiddeld 80%. De uurlonen verschillen niet veel van elkaar.

Bij koppels ligt dit iets anders. Mannen werken ook daar meer uren per week, maar het verschil in inkomen uit loon is veel kleiner, omdat vrouwen gemiddeld een hoger uurloon hebben.

Jongeren (jonger dan 25) bij de alleenstaanden en ouderen (ouder dan 55) hebben gemiddeld een lager inkomen na uitstroom dan andere leeftijdsgroepen. Ook hier speelt de deeltijdfactor een rol: die ligt bij beide groepen gemiddeld lager na uitstroom. Bij jongeren ligt ook het uurloon duidelijk lager. Daarnaast zien we bij jongeren dat hun bijstandsuitkering vóór uitstroom ook lager ligt. Dit komt doordat de bijstandsnorm lager ligt (voor 18–21-jarigen), en zij vaker met meerdere kostendelers wonen.

Alleenstaande ouders hebben gemiddeld een lager loon na uitstroom dan alleenstaanden zonder kinderen. Dit komt vooral door de deeltijdfactor, die onder alleenstaande ouders (69%) lager ligt dan onder alleenstaanden zonder kinderen (77%). De uurlonen verschillen weinig van elkaar.

Personen die uitstromen naar een tijdelijk of uitzendcontract hebben onder alleenstaanden gemiddeld de hoogste lonen na uitstroom. Opvallend genoeg ligt het gemiddelde loon van een vast contract iets lager, maar dit komt doordat mensen met een vast contract gemiddeld minder uren maken. Het uurloon bij een vast contract ligt juist hoger dan bij de andere contractvormen. Oproepcontracten kennen juist de laagste lonen na uitstroom. Dat komt door een combinatie van minder uren in de week en een lager uurloon.

Ook onder koppels zien we dat mensen in tijdelijke en uitzendcontracten de meeste uren per week werken, en dat de uurlonen bij vaste contracten gemiddeld het hoogst zijn.

Mensen met een lager opleidingsniveau hebben het laagste inkomen uit loon na uitstroom uit de uitkering, mensen met een hoger opleidingsniveau hebben het hoogste inkomen uit loon, en het inkomen uit loon van mensen met een middelbaar opleidingsniveau ligt daar tussenin. Dit wordt volledig verklaard door verschillen in uurlonen, de deeltijdfactor is nagenoeg gelijk tussen deze drie groepen.

Kinderen van migranten hebben een hoger inkomen uit loon na uitstroom uit de uitkering dan migranten zelf en mensen met een Nederlandse herkomst. Dit komt bij alleenstaanden vooral omdat kinderen van migranten een hoger uurloon hebben. Bij gehuwden en samenwonenden is dit ook zo ten opzichte van migranten. Maar ten opzichte van mensen met een Nederlandse herkomst wordt dit juist verklaard doordat zij meer uren in de week werken. Migrantenvrouwen hebben het laagste uurloon maar werken wel iets meer uren in de week dan mensen met een Nederlandse herkomst.

De inkomsten uit loon van mensen die een voorziening hebben gehad en mensen die geen voorziening hebben gehad ontlopen elkaar weinig in het geval van alleenstaanden. Dat komt omdat mensen die een voorziening

hebben gehad aan de ene kant meer uren per week werken, maar aan de andere kant een lager uurloon hebben dan mensen die geen voorziening hebben gehad. Dit is ook zo in het geval van koppels, maar daar is het verschil tussen de gemiddelde inkomens uit loon wat groter ten gunste van mensen die een voorziening hebben gehad.

Tabel 2.1 Gegevens inkomsten, deeltijdfactor en uurloon (alleenstaanden)

	Bruto inkomsten bijstand (A)*	Bruto inkomsten werk (B)*	Verschil inkomsten (B – A)	Deeltijdfactor	Bruto uurloon
Totaal	€ 1.325	€ 1.936	€ 611	0,75	€ 15,23
<i>Werkzaam voor uitstroom</i>					
Geen werk voor uitstroom	€ 1.256	€ 2.054	€ 799	0,79	€ 15,41
Deels werk voor uitstroom	€ 1.524	€ 1.596	€ 73	0,61	€ 14,71
<i>Geslacht</i>					
Man	€ 1.291	€ 2.100	€ 809	0,80	€ 15,20
Vrouw	€ 1.357	€ 1.780	€ 423	0,69	€ 15,25
<i>Leeftijd</i>					
Jonger dan 25	€ 941	€ 1.488	€ 547	0,62	€ 13,79
25-35	€ 1.322	€ 2.034	€ 712	0,77	€ 15,51
35-45	€ 1.379	€ 1.976	€ 597	0,76	€ 15,26
45-55	€ 1.410	€ 1.989	€ 580	0,78	€ 15,27
55 of ouder	€ 1.379	€ 1.796	€ 417	0,69	€ 15,35
<i>Opleidingsniveau</i>					
Lager	€ 1.297	€ 1.810	€ 514	0,74	€ 14,50
Middelbaar	€ 1.336	€ 1.951	€ 615	0,74	€ 15,44
Hoger	€ 1.344	€ 2.224	€ 880	0,74	€ 17,85
Onbekend	€ 1.361	€ 2.070	€ 710	0,80	€ 14,94
<i>Type contract bij uitstroom</i>					
Vast	€ 1.408	€ 1.816	€ 409	0,63	€ 16,49
Tijdelijk	€ 1.328	€ 2.005	€ 677	0,78	€ 15,34
Uitzend	€ 1.316	€ 2.005	€ 689	0,76	€ 15,07
Oproep	€ 1.274	€ 1.560	€ 287	0,62	€ 14,15
<i>Herkomst</i>					
Nederlandse herkomst	€ 1.345	€ 1.881	€ 536	0,73	€ 15,27
Migrant	€ 1.350	€ 1.919	€ 569	0,75	€ 14,91
Kind van migrant	€ 1.257	€ 2.011	€ 754	0,75	€ 15,88
<i>Leefvorm</i>					
Alleenstaande	€ 1.298	€ 1.990	€ 692	0,77	€ 15,22
Alleenstaande ouder	€ 1.397	€ 1.787	€ 390	0,69	€ 15,25
<i>Ooit voorziening gehad in jaren met bijstand</i>					
Geen voorziening	€ 1.295	€ 1.913	€ 618	0,71	€ 15,60
Wel voorziening	€ 1.336	€ 1.945	€ 609	0,76	€ 15,08

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata.

* De inkomsten uit bijstand (of werk) zijn bruto maandbedragen. Het betreft gemiddelden over de zes maanden voor of na uitstroom uit de uitkering van de gemiddelde inkomsten binnen een bepaalde deelgroep.

Tabel 2.2 **Gegevens inkomsten, deeltijdfactor en uurloon (gehuwden en samenwonenden)**

	Bruto inkomsten bijstand (A)*	Bruto inkomsten werk (B)*	Verschil inkomsten (B – A)	Deeltijdfactor	Bruto uurloon
Totaal	€ 1.748	€ 2.499	€ 751	0,74	€ 15,37
<i>Werkzaam voor uitstroom</i>					
Geen werk voor uitstroom	€ 1.671	€ 2.753	€ 1.083	0,80	€ 15,78
Deels werk voor uitstroom	€ 1.865	€ 2.116	€ 251	0,65	€ 14,75
<i>Geslacht</i>					
Man	€ 1.761	€ 2.534	€ 773	0,80	€ 15,31
Vrouw	€ 1.726	€ 2.435	€ 709	0,63	€ 15,46
<i>Leeftijd</i>					
Jonger dan 35	€ 1.749	€ 2.454	€ 705	0,74	€ 15,26
35-45	€ 1.757	€ 2.563	€ 807	0,76	€ 15,48
45-55	€ 1.776	€ 2.570	€ 794	0,74	€ 15,33
55 of ouder	€ 1.633	€ 2.144	€ 512	0,71	€ 15,24
<i>Opleidingsniveau</i>					
Lager	€ 1.725	€ 2.405	€ 679	0,73	€ 14,79
Middelbaar	€ 1.769	€ 2.573	€ 803	0,74	€ 15,52
Hoger	€ 1.699	€ 2.818	€ 1.119	0,74	€ 17,24
Onbekend	€ 1.773	€ 2.476	€ 703	0,75	€ 15,43
<i>Type contract bij uitstroom</i>					
Vast	€ 1.801	€ 2.811	€ 1.010	0,58	€ 17,40
Tijdelijk	€ 1.767	€ 2.477	€ 710	0,79	€ 15,11
Uitzend	€ 1.654	€ 2.276	€ 622	0,76	€ 15,72
Oproep	€ 1.673	€ 2.442	€ 769	0,65	€ 14,21
<i>Herkomst</i>					
Nederlandse herkomst	€ 1.500	€ 2.433	€ 932	0,68	€ 15,88
Migrant	€ 1.777	€ 2.463	€ 686	0,75	€ 15,24
Kind van migrant	€ 1.728	€ 2.820	€ 1.091	0,76	€ 15,88
<i>Ooit voorziening gehad in jaren met bijstand</i>					
Geen voorziening	€ 1.679	€ 2.364	€ 685	0,63	€ 15,61
Wel voorziening	€ 1.781	€ 2.563	€ 782	0,80	€ 15,25

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata.

* De inkomsten uit bijstand (of werk) zijn bruto maandbedragen. Het betreft gemiddelden over de zes maanden voor of na uitstroom uit de uitkering van de gemiddelde inkomsten binnen een bepaalde deelgroep.

2.2 SPREIDING IN INKOMENSVERANDERING VAN BIJSTAND NAAR WERK

In paragraaf 2.1 hebben we steeds gekeken naar de ontwikkelingen in de gemiddelde inkomens. Achter deze gemiddelden gaan verschillende dynamieken schuil. Om dit in kaart te brengen, hebben we per persoon gekeken wat er met het (huishoud)inkomen uit loon en/of bijstand vóór en na uitstroom gebeurt. Zo zijn er mensen bij wie het inkomen uit loon in meer of in mindere mate hoger ligt dan het inkomen uit bijstand. Maar er zijn ook mensen bij wie het inkomen uit loon lager ligt dan hun eerdere inkomen uit bijstand.

In deze analyse vergelijken we per individu het inkomen uit loon na uitstroom uit de uitkering met het inkomen uit bijstand (en eventueel loon als diegene naast de uitkering ook werkt). Toeslagen en andere aanvullende inkomensregelingen laten we hier dus buiten beschouwing. We berekenen het procentuele verschil tussen het inkomen voor uitstroom en het inkomen na uitstroom. Omdat inkomens over de tijd kunnen fluctueren, nemen we steeds het gemiddelde inkomen over de zes maanden voor en na uitstroom. De procentuele veranderingen hebben we ingedeeld in verschillende categorieën.

De meeste mensen hebben na uitstroom een hoger inkomen uit loon dan het inkomen uit de bijstandsuitkering

Ruim vier op de vijf mensen (82%) heeft een inkomen uit loon dat hoger ligt dan hun eerdere inkomen in de bijstand (tabel 3, laatste kolom). Iets minder dan één op de vijf (18%) heeft een inkomen uit loon dat lager ligt dan hun eerdere inkomen in de bijstand. Voor een deel (7%) ligt dit zelfs meer dan 20% lager. Een lager inkomen uit loon komt vooral voor bij mensen die in de bijstand al deels werk hadden. Kijken we alleen naar mensen die voor uitstroom geen werk hadden, dan heeft nog maar 6% lagere inkomsten uit werk dan uit de uitkering.

Tabel 2.3 **Spreading verandering in inkomen uit loon en/of bijstand voor en na uitstroom – wel of geen parttime werk voor uitstroom**

	Geen werk voor uitstroom	Deels werk voor uitstroom	Totaal
Onder -20%	2%	20%	7%
-20% tot 0%	4%	27%	11%
0% tot 20%	13%	24%	16%
20% tot 50%	28%	15%	24%
50% tot 100%	26%	10%	22%
100% of meer	26%	5%	20%

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Een lager inkomen uit loon dan uit de bijstandsuitkering komt relatief vaker voor bij alleenstaande ouders en samenwonenden en gehuwden (dan bij alleenstaanden), bij vrouwen (dan bij mannen) en bij mensen met een vast contract of een oproepcontract (dan bij mensen met een tijdelijk of uitzendcontract). Daarnaast zien we dat leeftijd en opleidingsniveau een rol spelen. Hoe ouder, hoe vaker het voorkomt dat het inkomen uit loon lager ligt dan het inkomen uit bijstand. En een lager opleidingsniveau leidt er ook toe dat het inkomen uit loon vaker lager ligt dan het inkomen uit bijstand.

Hoe kan een daling in het inkomen uit loon ten opzichte van het inkomen uit een bijstandsuitkering verklaard worden?

Zoals benoemd kijken we hier niet naar het totale besteedbare inkomen, maar alleen naar inkomen uit een bijstandsuitkering en uit loon. Wanneer het recht op bijstand vervalt bij het vinden van werk is per definitie het brutoloon gelijk aan of hoger dan de bijstandsuitkering (ervan uitgaande dat mensen niet onder het minimumloon verdienen). De vraag is dan hoe mensen er toch op achteruit zouden kunnen gaan in hun persoonlijke inkomen uit loon/bijstand. Hier zijn een aantal mogelijke verklaringen voor:

1. Als mensen naast hun uitkering werken, mogen mensen (tijdelijk) een deel van het geld dat verdiend wordt met werken houden (vrijlatingsregeling). Hierdoor kunnen mensen tijdelijk een hoger gecombineerd inkomen uit bijstand en werk hebben.
2. Een hoger gecombineerd inkomen uit bijstand en werk kan ook veroorzaakt worden door een administratief effect: de beëindiging van de uitkering loopt niet altijd synchroon met het begin van volledig werk.
3. Een andere mogelijkheid is dat mensen er in de eerste maand direct na uitstroom wel op vooruit zijn gegaan, maar in de maanden daarna weer minder zijn gaan werken, waardoor hun gemiddelde inkomen er toch op achteruit is gegaan. In theorie zouden ze dan waarschijnlijk in latere maanden wel weer recht hebben op een bijstandsuitkering, maar niet iedereen vraagt dit waarschijnlijk direct weer aan en/of er zit vertraging in wanneer de uitkering weer wordt verkregen.
4. Een laatste mogelijkheid is dat het bruto minimumloon lager ligt dan het bruto bijstandsbedrag. We hebben handmatig de bijstandsuitkering omgerekend naar een bruto bedrag, rekening houdend met verschillende bruto/netto trajecten voor type huishouden. Het verschil tussen bruto en netto bijstand is bijvoorbeeld lager voor personen in huishoudens met meer kostendelers. In sommige gevallen waarbij personen gaan werken op het niveau van het minimumloon kan het zo zijn dat de bruto bijstandsuitkering hoger lag dan het bruto minimumloon.

3 ONTWIKKELINGEN IN TOTALE INKOMEN

De ontwikkelingen in arbeidsmarktpositie van personen die in 2018 uitstromen uit de bijstand laten zien dat het aandeel zonder werk zich na twee jaar stabiliseert op ongeveer 40 procent en het aandeel met werk dus rond de 60% blijft liggen. Van het uitstroomcohort blijft ongeveer een kwart gedurende de gehele periode tot en met 2023 aan het werk. Meer dan de helft van de populatie werkt meer dan 70% van de tijd na uitstroom.

Er is een duidelijke toename in het gemiddelde inkomen te zien voor de groep die in 2018 uit de bijstand is gestroomd. Ten opzichte van het jaar 2017, waarin het grootste deel van het inkomen bestond uit de bijstandsuitkering, is het gemiddelde inkomen in 2023 ongeveer 1,6 keer zo hoog.

Bijna vier op de vijf mensen (78%) gaat er in het jaar na uitstroom in inkomen op vooruit. Vijf jaar na uitstroom heeft 83% van de mensen een hoger inkomen dan vóór uitstroom uit de uitkering. Oproepkrachten gaan er relatief vaak op achteruit in hun inkomen, ook wanneer ze een groot gedeelte van de periode werk hebben. Dit komt vooral omdat zij over een langere periode (te) weinig uren hebben gewerkt.

Kijken we alleen naar mensen die de hele vijf jaar na uitstroom hebben gewerkt, dan gaat 94% erop vooruit. Er zijn dus mensen (6%) die er toch op achteruit zijn gegaan, ondanks dat zij al die tijd zijn blijven werken. Dit komt vooral omdat zij een relatief laag uurloon verdienen en/of kleinere deeltijdbanen hebben.

Van personen (wonend in Rotterdam) die volledig uitstromen vanuit de bijstand naar werk in het jaar 2018 volgen we vijf jaar lang het inkomen.⁵ De ontwikkelingen in het totale inkomen, waarbij we ook de ontwikkelingen in inkomensondersteunende regelingen meenemen, brengen we jaarlijks in beeld.⁶ Daarbij laten we ook ontwikkelingen zien in arbeidsmarktpositie, uren per week en inkomen uit loon. Voor de inkomensondersteunende regelingen geldt dat dit met name de landelijke regelingen betreft (huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget, etc.). Gemeentelijke regelingen zitten alleen in de cijfers als het belastbaar inkomen betreft, wat meestal niet het geval is.

3.1 ARBEIDSMARKTPOSITIE

Figuur 3.1 geeft de arbeidsmarktpositie weer van personen uit Rotterdam die in 2018 volledig uit de bijstand zijn gestroomd. Maand 0 op de x-as geeft het uitstroommoment weer. Op dat moment heeft dus iedereen in de populatie werk. In totaal gaat dit om ongeveer 4.300 personen. We hebben vervolgens de selectie gemaakt dat personen voor uitstroom minimaal zes maanden in de bijstand zaten, en in de gehele periode niet uitstromen vanwege AOW, overlijden of migratie. Door deze selecties vielen ongeveer 1.300 personen af, waardoor we uitkomen op een onderzoekspopulatie van 2.992 personen. Het grootste deel van deze onderzoekspopulatie zat in de zes maanden voor uitstroom volledig in de bijstand (categorie geen werk), een wat kleiner deel werkte al naast de bijstandsuitkering.

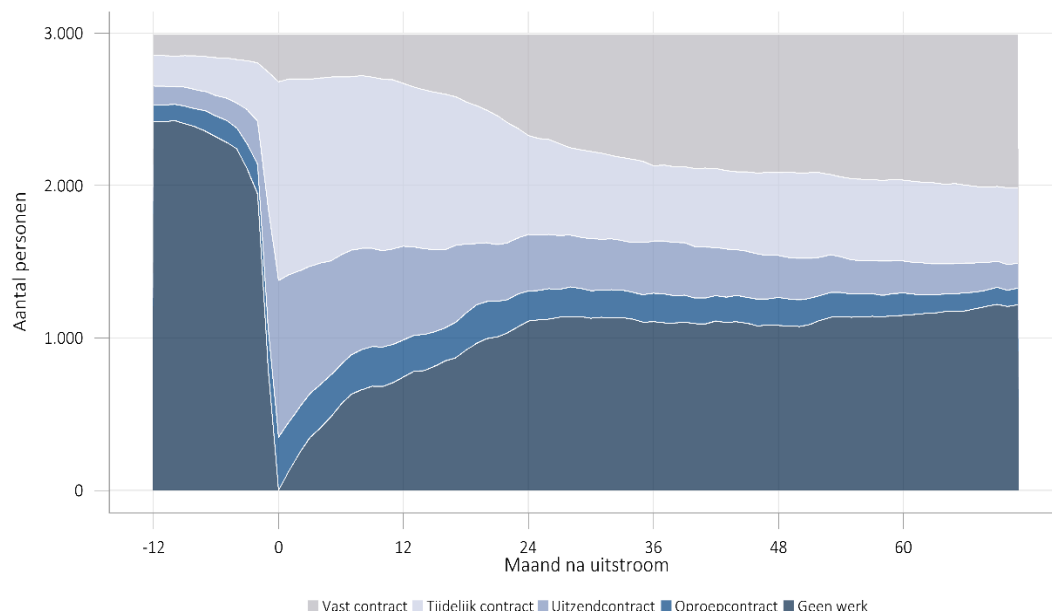
Op het moment van uitstroom uit de bijstand doet ongeveer 10% dat direct op een vast contract, 44% op een tijdelijk contract, 34% op een uitzendcontract en 12% op een oproepcontract. Vooral in de eerste twee jaar na uitstroom zien we het deel dat hun baan weer verliest toenemen, vooral vanuit de groep uitzendkrachten. Het aandeel met een vast contract stijgt richting de twee jaar, en blijft ook in de jaren daarna licht doorstijgen. Na zes jaar zien we dat 41% geen werk meer heeft, 34% op een vast contract werkt, 17% op een tijdelijk contract, 5% op een uitzendcontract, en 4% op een oproepcontract. Van de mensen die zes jaar later geen

⁵ Informatie over totale inkomens inclusief toeslagen is tot en met 2023 beschikbaar.

⁶ Gegevens over totale inkomens zijn alleen per jaar beschikbaar.

werk meer hebben, heeft de meerderheid ook geen bijstandsuitkering. Deze personen hebben een andere uitkering zoals WW of arbeidsongeschiktheidsuitkering, of hebben helemaal geen persoonlijk inkomen. Van de personen die zes jaar later aan het werk zijn, heeft slechts 5% ook nog een bijstandsuitkering. In totaal ontvangt ongeveer 20% van de populatie na zes jaar (weer) een bijstandsuitkering.

Figuur 3.1 Ontwikkeling arbeidsmarktpositie na uitstroom uit de bijstand

Bron: *Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata*

3.2 ONTWIKKELING INKOMEN

We volgen het gemiddelde inkomen van mensen die in 2018 zijn uitgestroomd uit de bijstand over de periode 2017 tot 2023. Zodoende kunnen we zien in hoeverre personen erop vooruit zijn gegaan in deze periode. We splitsen het persoonlijke inkomen daarbij op in drie categorieën: inkomen uit loon, inkomen uit uitkeringen en inkomen uit aanvullende inkomensondersteuning. Inkomen dat in principe op huishoudniveau wordt ontvangen (bijvoorbeeld bijstand, huurtoeslag, etc.), wordt verdeeld over de personen in het huishouden. De inkomens zijn gecorrigeerd voor de ontwikkeling van de cao-lonen. We focussen ons in deze analyse op alleenstaanden, aangezien dit de grootste groep is, en er bij samenwonenden effecten van veranderingen bij de partner door het inkomen heen spelen. In totaal gaat dit om meer dan 80% van de gehele onderzoekspopulatie, te weten 2.433 personen.

Figuur 3.2 laat de ontwikkeling van het inkomen over de tijd zien. Er is een duidelijke toename in het gemiddelde inkomen te zien voor de groep die in 2018 uit de bijstand is gestroomd. Ten opzichte van het jaar 2017, waarin het grootste deel van het inkomen bestond uit de bijstandsuitkering, is het gemiddelde inkomen in 2023 ongeveer 1,6 keer zo hoog.

Tabel 3.1 Omvang baanfractieklassen

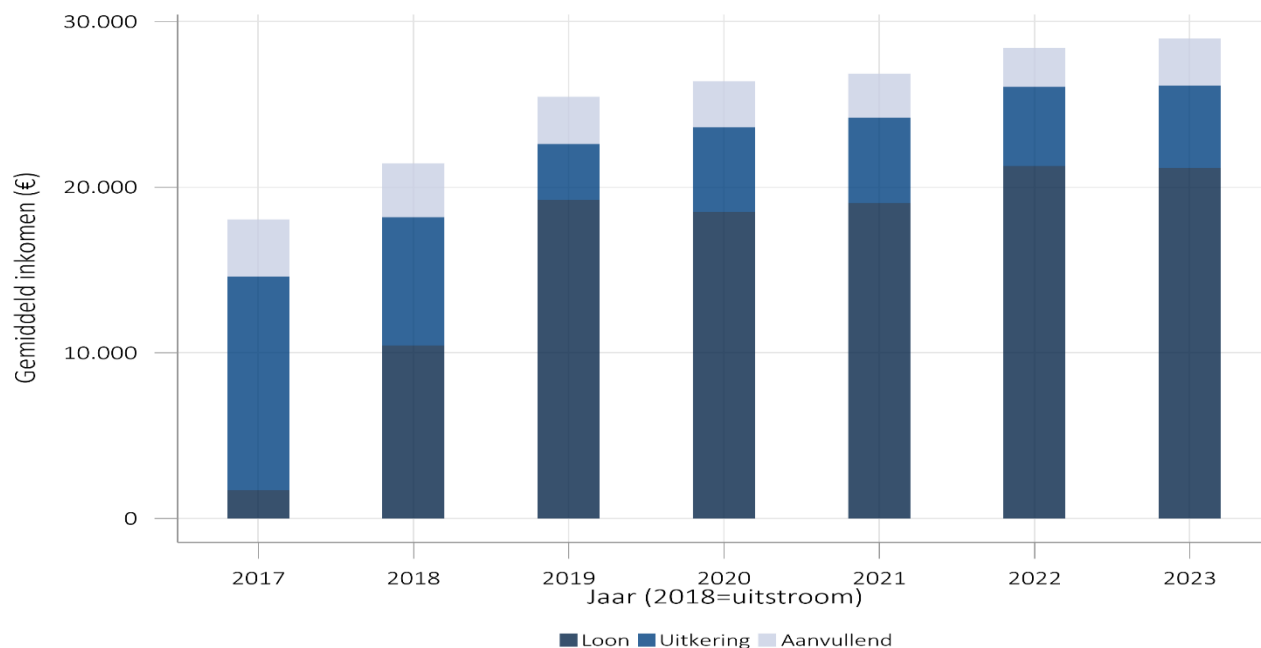
	0-10%	10-20%	20-30%	30-40%	40-50%	50-60%	60-70%	70-80%	80-90%	90-100%	100%
N	232	161	127	125	134	157	171	165	192	335	634
%	10%	7%	5%	5%	6%	6%	7%	7%	8%	14%	26%

Bron: *Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata*

Uiteraard hangt de ontwikkeling van het inkomen samen met of mensen hun baan weten te behouden, of toch weer verliezen. In figuur 3.1 zagen we dat na zes jaar ongeveer 40% geen werk meer heeft. Daarom splitsen we het inkomen uit naar verschillende klassen van baanfracties: hoeveel procent van de maanden die we mensen kunnen volgen heeft men een baan. In tabel 3.1 is de omvang van deze groepen weergegeven.

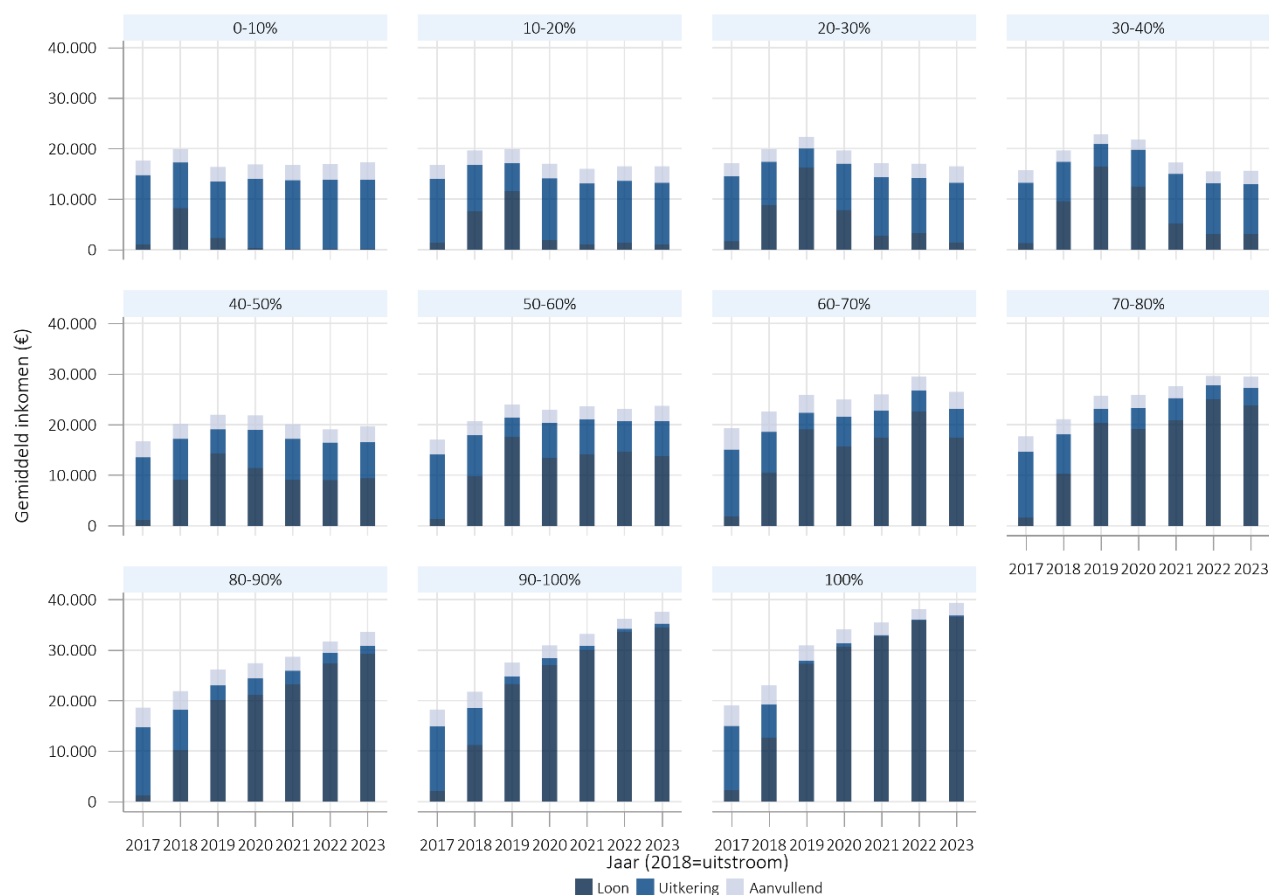
We zien dat ongeveer een kwart van de populatie die in 2018 uitstroomt uit werk de gehele periode tot en met 2023 aan het werk blijft. Meer dan 50% van de populatie werkt meer dan 70% van de tijd na uitstroom.

Figuur 3.2 Ontwikkeling gemiddeld inkomen over de jaren

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Figuur 3.3 Ontwikkeling inkomen per baanfractieklasse

Figuur 3.3 geeft de ontwikkeling in inkomen naar de verschillende klassen weer. We zien dat tot en met een baanfractie van 40%⁷ er geen stijging van het gemiddelde inkomen is. Personen gaan vooral in de eerste twee jaren meer werken, en verliezen dan weer hun werk om weer vrijwel volledig afhankelijk te worden van een uitkering. Opvallend is dat in de groep die 30-40% van de periode werkt, het inkomen na zes jaar wel voor een groter deel bestaat uit loon, maar dat dit blijkbaar niet genoeg is om meer te verdienen dan wat men in 2017 verdiende. Verder laat de figuur een duidelijk patroon zien: hoe meer men werkt, hoe meer men er op vooruit gaat in inkomen. De groep die 100% van de tijd werkt, heeft na zes jaar (in 2023) een twee keer zo hoog inkomen als in 2017.

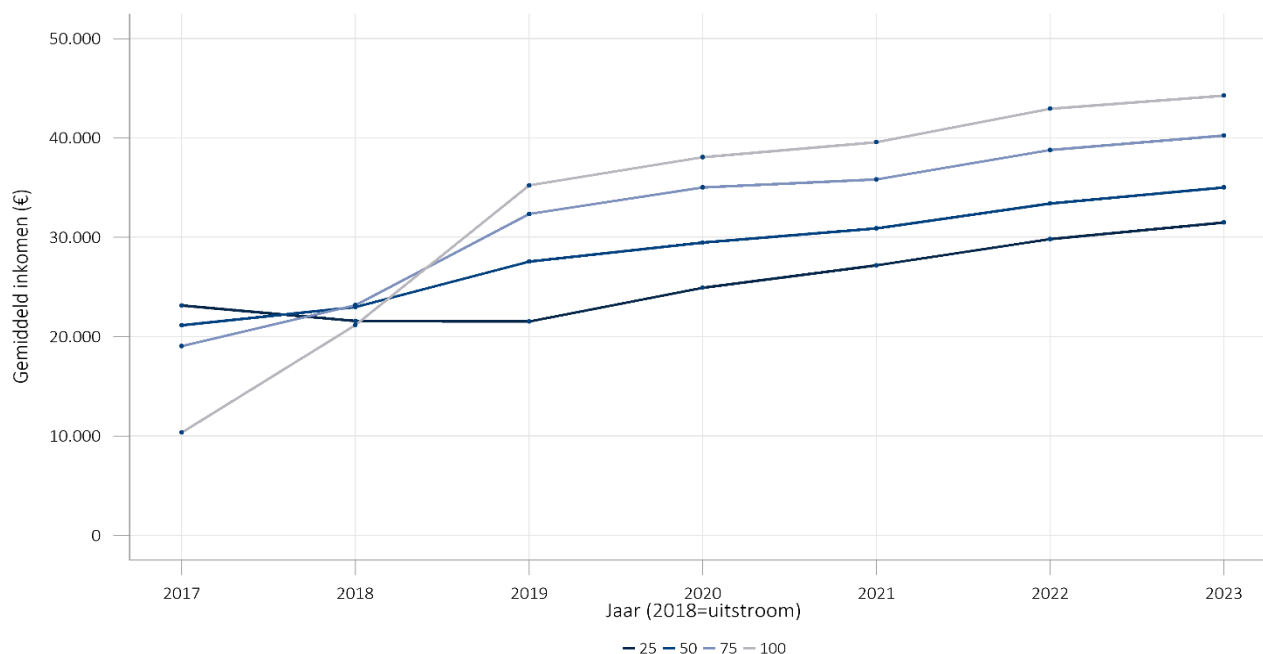
3.3 DYNAMIEK IN HET INKOMEN

Achter gemiddelden gaan verschillende groepen schuil. Om deze dynamiek beter in beeld te krijgen, kijken we naar kwartielen van inkomensontwikkeling en ook naar groepen die erop voor- en erop achteruit gaan. Ook hier richten we ons op de groep alleenstaanden.

Inkomensontwikkeling 2017-2019

De personen worden verdeeld in vier gelijke delen op basis van de hoogte van de groei in het inkomen over de periode 2017-2019. Het eerste (laagste) kwart bevat 25% van de populatie die de laagste inkomensgroei heeft doorgemaakt, het vierde (hoogste) kwart bevat 25% van de populatie die de hoogste inkomensgroei heeft doorgemaakt. Figuur 3.4 laat zien dat het eerste kwart er in de periode 2017-2019 gemiddeld op achteruitgaat. Maar, omdat het (gemiddelde) inkomen vervolgens toeneemt (gelijk aan de inkomensgroei in de rest van de populatie), komt het inkomen uiteindelijk wel hoger te liggen dan het inkomen uit 2017. Opvallend is dat deze groep in 2019 wel beduidend vaker aan het werk is (groter deel van het inkomen komt uit loon), maar dat dit in 2019 nog niet genoeg is om het gemiddelde inkomen uit de uitkering uit 2017 te compenseren (figuur 3.5). Een deel van dit verschil zit ook in het feit dat deze groep in 2017 een relatief hoog inkomen uit werk had en dus toen al deels werkte naast de bijstandsuitkering. De volledige uitstroom uit werk was voor deze groep in die zin dus niet direct positief. We zien echter wel dat ze er uiteindelijk gemiddeld wel op vooruitgaan in inkomen.

Figuur 3.4 Ontwikkeling inkomen voor verschillende kwarten van de groei 2017-2019

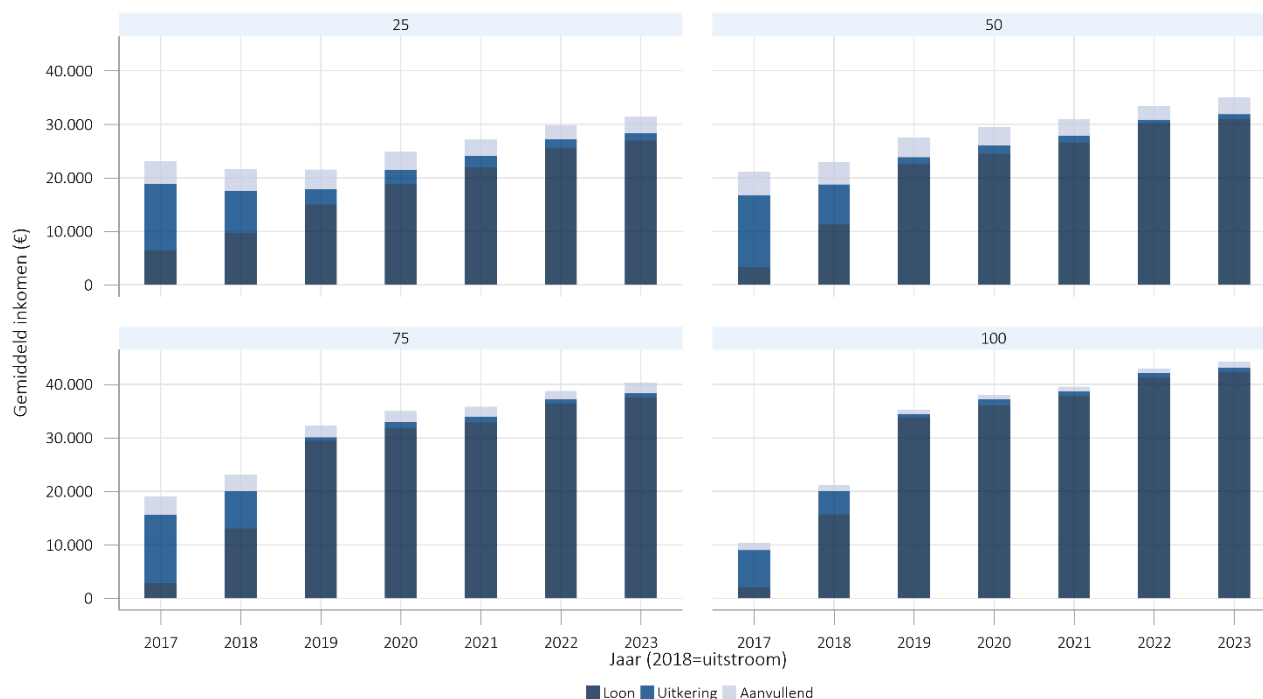

⁷ Mensen met een baanfractie van 40% hebben dus 24 maanden gewerkt in een totale periode van 60 maanden.

Bron: *Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata*

Het kwart met de hoogste groei in inkomen bestaat vooral uit mensen die een laag gemiddeld inkomen uit uitkering hadden in 2017 en juist een relatief hoger inkomen uit werk hadden in 2019.⁸ De lagere inkomens uit uitkering zijn naar verwachting vooral het gevolg van de aanwezigheid van kostdelers.

Figuur 3.5 **Inkomen uit loon, uitkering en aanvullend per kwart groei 2017-2019**

Bron: *Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata*

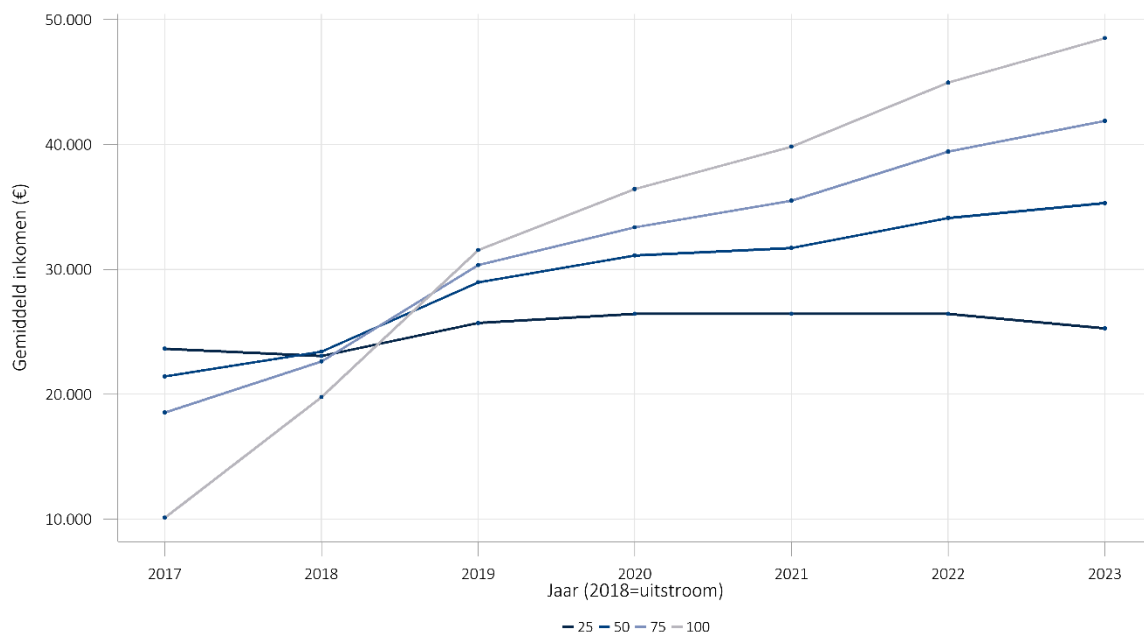
Inkomensontwikkeling 2017-2023

Dezelfde exercitie is uitgevoerd voor de groei over de hele onderzoeksperiode 2017-2023. De personen zijn hier dus verdeeld in vier gelijk delen op basis van de hoogte van de groei in het inkomen over de periode 2017-2023. De gemiddelde inkomens van de groepen groeien over de tijd – als gevolg van de manier waarop de groepen zijn gevormd – steeds verder uit elkaar (figuur 3.6). Hierbij zien we dat het gemiddelde inkomen van het laagste kwart ongeveer constant blijft, met een kleine stijging van 2018 op 2019 en een kleine daling van 2022 op 2023.

In het laagste kwart valt op dat men in 2023 wel veruit het grootste deel van hun inkomen uit werk halen (figuur 3.7), maar dat dit toch niet voldoende is om een duidelijke groei in het inkomen ten opzichte van de situatie in de bijstandsuitkering door te maken.

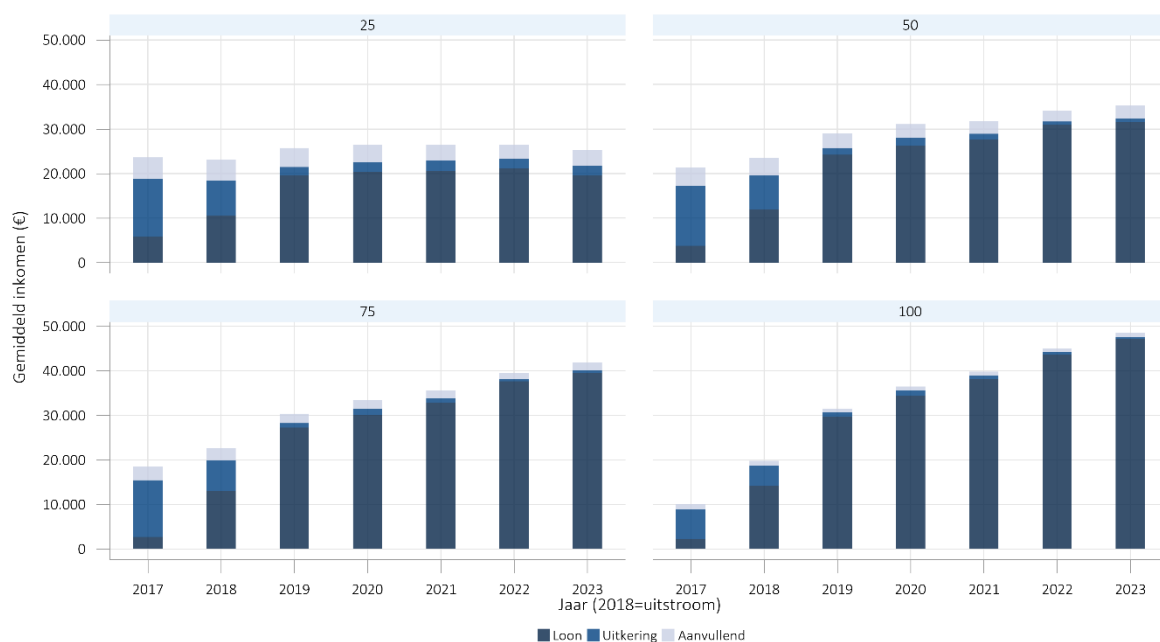
⁸ Dit betekent niet dat mensen met een laag inkomen uit uitkering gemiddeld hogere inkomens hebben na uitstroom uit de uitkering. In deze groep zitten ook mensen die vanuit hogere inkomens uit uitkering een sterke inkomensgroei laten zien, wat het gemiddelde inkomen vanaf 2019 naar boven trekt.

Figuur 3.6 Ontwikkeling inkomen voor verschillende kwarten van de groei 2017-2023

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Figuur 3.7 Inkomen uit loon, uitkering en aanvullend per kwart groei 2017-2023

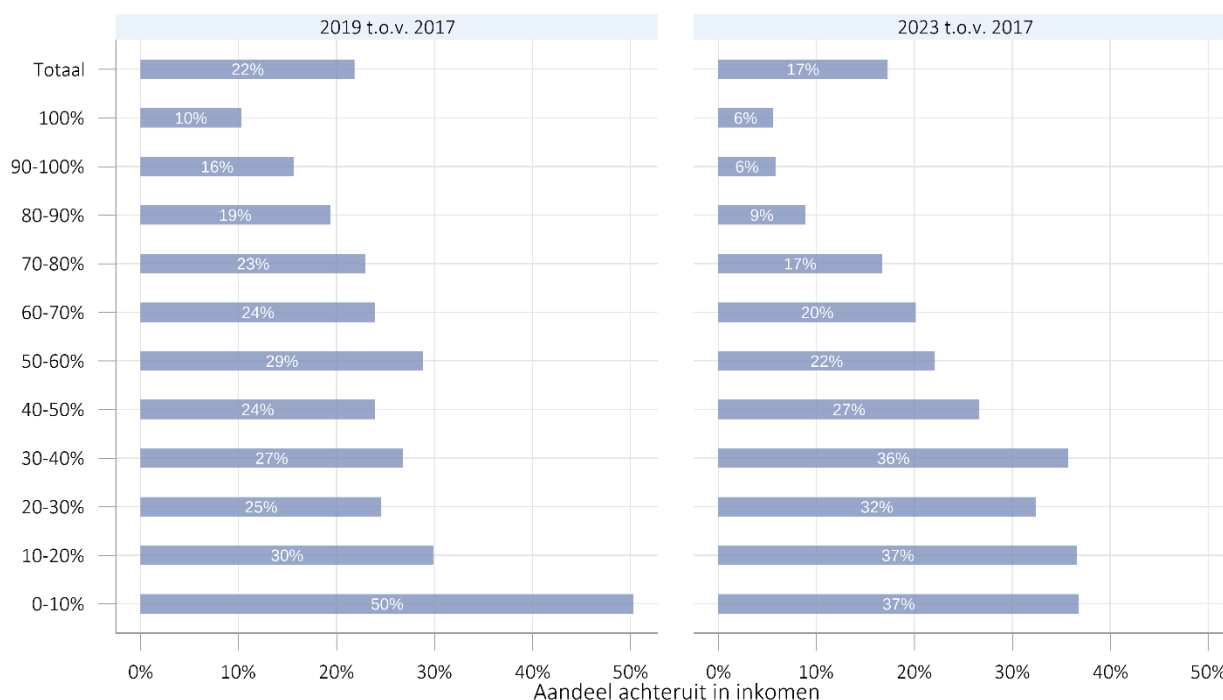

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Wie gaan erop vooruit en wie gaan erop achteruit in inkomen?

Zoals in de uitsplitsing naar kwartielen is te zien, zijn er groepen die hun inkomen niet of nauwelijks zien toenemen, of waarvan het inkomen zelfs daalt. We splitsen de groep op in personen die erop vooruit en erop achteruit gaan in inkomen, en kijken naar de kenmerken van de verschillende groepen.

Figuur 3.8 Aandeel dat er in inkomen op achteruit gaat in de onderzoekspopulatie

Bron: *Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata*

Allereerst varieert de groep die vooruit of achteruit gaat uiteraard in baanfractieklasse: hoe meer een persoon werkt in de gehele periode, hoe kleiner de kans dat men erop achteruit gaat in inkomen. Figuur 3.8 laat dit duidelijk zien. Van 2017 op 2019 gaat in totaal ongeveer een vijfde van de populatie (22%) erop achteruit in inkomen. Kijken we naar de gehele onderzoekspopulatie van 2017 tot 2023 dan is dit nog maar 17% van de populatie. Het verschil zit hem met name bij de lagere baanfractieclasses: als een persoon een klein deel van de periode werkt, gaat men er over het algemeen in de eerste twee jaar vaker op achteruit dan over de gehele periode.

Kijken we naar de periode 2023 t.o.v. 2017 dan valt op dat tot en met de groep die maximaal 40% van de periode werkt, het aandeel dat erop achteruitgaat niet veel verschilt. Pas vanaf dat punt zien we een duidelijke afname van het aandeel dat erop achteruit gaat.

Nog steeds zien we dus dat ook van de personen die bijna de hele periode aan het werk zijn een deel erop achteruit gaat. We splitsen deze groep uit naar verschillende kenmerken om hier nog wat meer zicht op te krijgen (tabel 3.2). We selecteren de groep die minimaal 70% van de periode aan het werk is geweest.

Tabel 3.2 Aandeel dat erop achteruitgaat naar kenmerken – selectie personen die minimaal 70% van de tijd werken

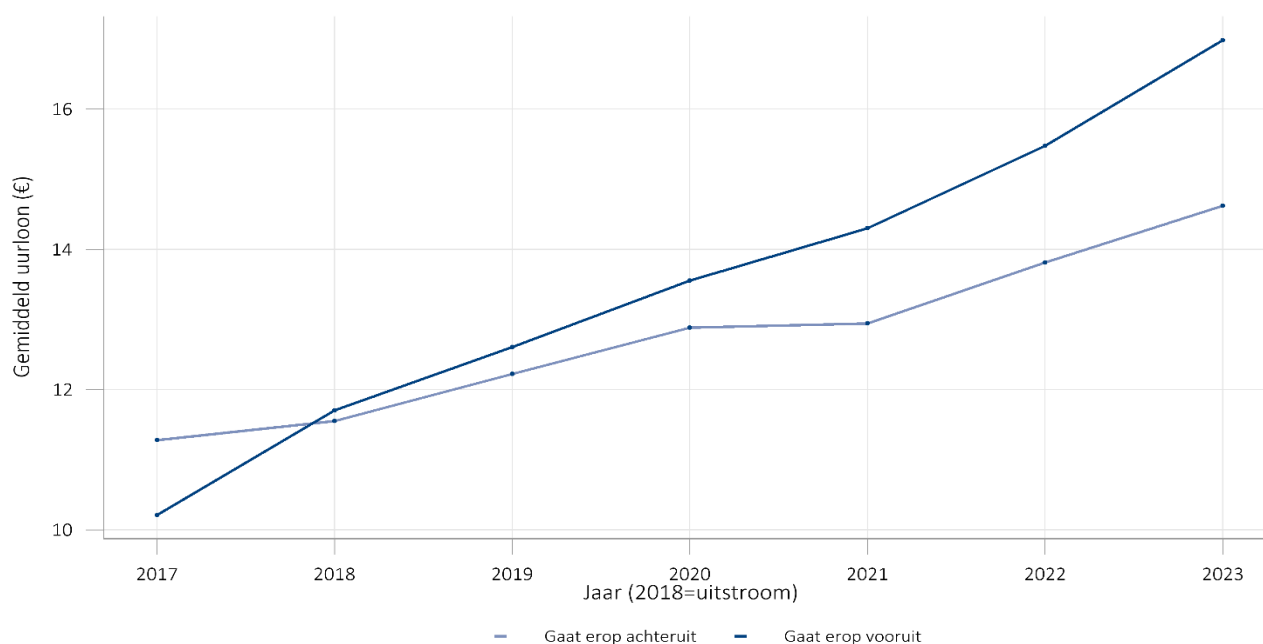
	Aandeel achteruit in inkomen 2019 t.o.v. 2017	Aandeel achteruit in inkomen 2023 t.o.v. 2017
Totaal	15%	8%
<i>Werkzaam voor uitstroom</i>		
Geen werk voor uitstroom	10%	5%
Deels werk voor uitstroom	22%	11%
<i>Geslacht</i>		
Man	12%	4%
Vrouw	17%	10%
<i>Leeftijd</i>		
Jonger dan 35	11%	6%
35-45	16%	7%
45-55	20%	11%

55 of ouder	17%	9%
Opleidingsniveau		
Lager	17%	9%
Middelbaar	14%	7%
Hoger	10%	7%
Type contract bij uitstroom		
Vast	19%	10%
Tijdelijk	13%	7%
Uitzend	11%	5%
Oproep	26%	11%
Herkomst		
Nederlandse herkomst	15%	7%
Migrant	16%	9%
Kind van migrant	12%	5%
Leefvorm		
Alleenstaande	12%	5%
Alleenstaande ouder	16%	11%
Gehuwden en samenwonenden	21%	9%

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

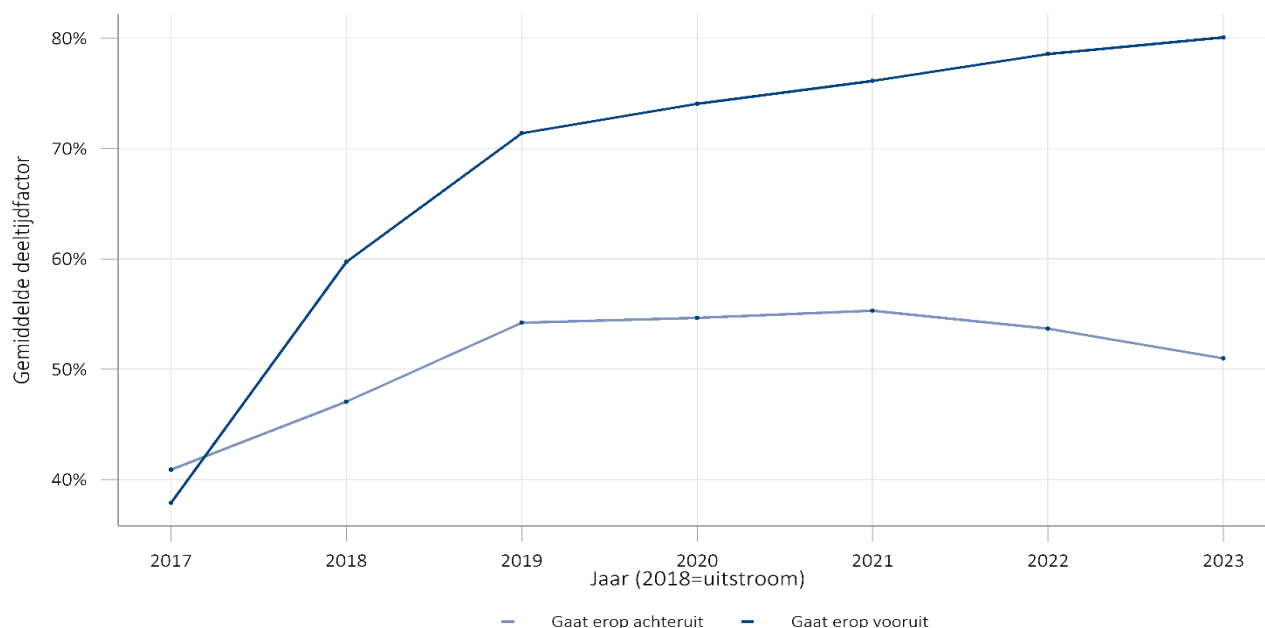
We zien vergelijkbare verschillen als bij de loonontwikkeling in hoofdstuk 2. Mensen die al deeltijd werkten voor uitstroom hebben een grotere kans om erop achteruit te gaan dan mensen die niet werkten voor uitstroom. Dit heeft er waarschijnlijk mee te maken dat er in de werksituatie van deze personen veel minder hoefde te veranderen in 2018 om uit de bijstand te stromen, en dat een deel daarna minder gaat verdienen en blijkbaar niet terugvalt in de bijstand. Deze groep overlapt met het deel dat op een vast contract begint (dit zijn vaker mensen die al werkten voor volledige uitstroom), en ook zijn het vaker vrouwen. Verder zien we duidelijk dat als men op een oproepcontract gaat werken dat men er dan het vaakst in inkomen op achteruitgaat. Dit heeft vooral te maken met het feit dat oproepkrachten vaak onregelmatige en gemiddeld weinig uren hebben. Als laatste valt op dat gehuwden en samenwonenden er na twee jaar vaker dan gemiddeld op achteruitgaan, terwijl ze na zes jaar rond het gemiddelde zitten.

Figuur 3.9 **Ontwikkeling uurloon**

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata. Toelichting: het betreft hier de groep die minimaal 70% van de onderzoeksperiode gewerkt heeft. Of iemand er op vooruit of achteruit gaat is bepaald door het verschil in inkomen tussen 2023 en 2017 te nemen.

Figuur 3.10 **Ontwikkeling deeltijdfactor**

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata. Toelichting: het betreft hier de groep die minimaal 70% van de onderzoeksperiode gewerkt heeft. Of iemand er op vooruit of achteruit gaat is bepaald door het verschil in inkomen tussen 2023 en 2017 te nemen.

Een deel van het verschil tussen personen die erop vooruit- en achteruitgaan, zit in het uurloon dat mensen verdienen en in hoeverre ze in deeltijd werken. Uit figuren 3.9 en 3.10 blijkt dat de verschillen in het uurloon geleidelijk over de tijd ontstaan. Na zes jaar is het verschil zo'n 2 euro per uur tussen de groep die erop vooruitgaat en de groep die erop achteruitgaat. Bij de deeltijdfactor zien we direct in 2018 al een groot verschil ontstaan tussen beide groepen. De omvang van het werk is dus een belangrijke verklaring en voorspeller voor of mensen er uiteindelijk op vooruitgaan in inkomen.

I.1 ONDERZOEKSVERANTWOORDING

I.1.1 Onderzoekspopulatie

De gegevens in dit onderzoek zijn gebaseerd op bestanden vanuit CBS-microdata. De onderzoeksopzet is gebaseerd op het onderzoek 'Cohortstudie Participatiewet' van SEOR, uitgevoerd in opdracht van SZW. Voor het samenstellen van de onderzoekspopulatie en de resultaten zijn de volgende CBS-microdata bestanden gebruikt: BIJSTANDUITKERINGTAB, GBAADRESOBJECTBUS, GBAPERSOONTAB, SPOLISBUS, SRGVOORZIENING.

Om tot de onderzoekspopulatie te komen zijn een aantal stappen doorlopen. Allereerst zijn alle personen geselecteerd die ooit in de periode 2023-2024 (H2) of 2018 (H3) een bijstandsuitkering hebben ontvangen. Dit is gebeurd op basis van het bestand BIJSTANDUITKERINGTAB waarin alle betalingen van bijstandsuitkeringen staan. Vervolgens zijn vanuit deze groep alle personen geselecteerd die in die periode woonachtig waren in Rotterdam. Voor deze populatie zijn gegevens over banen gekoppeld vanuit de Polisadministratie. Daarmee zijn selecties gemaakt van personen die van maand op maand overgaan van een bijstandsuitkering naar een betaalde baan.

Er zijn een aantal bewerkingen op de data doorgevoerd:

- Aanpassing personen die halverwege de maand overgaan van bijstand naar werk. We zien in de data veel gevallen dat mensen in maand t-1 alleen bijstand ontvangen, in maand t zowel bijstand als werk hebben, en in maand t+1 alleen werk. Qua inkomen vertroebelt dit de resultaten enigszins omdat in de tussenmaand (bijstand en werk) vaak een vrij hoog inkomen is te zien (men ontvangt dan zowel bijstand als werk). We corrigeren dit door in deze tussenliggende maand alleen de bijstandsuitkering en nog niet het loon te rekenen.
- Aanpassing bijstandsuitkeringen naar persoonsniveau. Omdat de bijstandsuitkering een uitkering op huishoudniveau is, moeten we voor de persoonlijk inkomensontwikkeling de uitkering in sommige situatie terugrekenen naar persoonsniveau. Dit geldt voor gehuwden en samenwonenden. Voor deze groepen verdelen we de uitkering evenredig over de partners.
- Aanpassing bijstandsuitkering van netto naar bruto. De bijstandsuitkering is een netto uitkering, maar de lonen uit de loonadministratie zijn brutolonen. Voor een 'eerlijke' vergelijking tussen uitkering en loon rekenen we de uitkering dus om naar bruto-uitkeringen. Omdat dit per situatie verschilt is deze omrekening niet 100% correct te maken. Wel houden we rekening met het feit dat het bruto-netto traject verschilt naar type huishouden en aantal kostendelers.

In onderstaande tabel zijn de aantallen te vinden die horen bij de figuren in deze rapportage. Hierbij gaat het om de volgende afbakeningen:

- Woonachtig in Rotterdam
- Leeftijd tussen 15 en 75 jaar
- Minimaal 6 maanden bijstand voor uitstroom en minimaal 6 maanden werk na uitstroom, in de periode 2023-2024 (H2) óf minimaal 6 maanden bijstand voor uitstroom, in de periode 2017-2018 (H3).
- Onder de bijstandsuitkering vallen de uitkering in het kader van de Participatiewet, de Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IAOZ) en de uitkering in het kader van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ)

Tabel I.1 Aantal personen onderzoekspopulatie (H2)

	Alleenstaanden	Gehuwden en samenwonenden
Totaal	1.882	333
<i>Geslacht</i>		
Man	919	214
Vrouw	963	119
<i>Werkzaam voor uitstroom</i>		
Geen werk voor uitstroom	1.397	200
Deels werk voor uitstroom	485	133
<i>Leeftijd</i>		
Jonger dan 25	164	75
25-35	592	
35-45	588	143
45-55	344	83
55 of ouder	194	32
<i>Opleidingsniveau (hoogst behaalde)</i>		
Lager	717	123
Middelbaar	764	71
Hoger	164	28
Onbekend	237	111
<i>Leefsituatie</i>		
Alleenstaand ouder	502	-
Alleenstaande	1.380	-
Gehuwden en samenwonenden	-	333
<i>Herkomst</i>		
Kind van migrant	492	36
Migrant	1.046	269
Nederlandse herkomst	344	28
<i>Type contract bij uitstroom</i>		
Vast	116	46
Tijdelijk	1.296	212
Uitzend	228	32
Oproep	242	43
<i>Ooit voorziening gehad in jaren met bijstand</i>		
Geen voorziening	517	107
Wel voorziening	1.365	226

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata. Het peilmoment van de aantallen is het moment van uitstroom naar werk.

I.1.2 Vergelijking CBS-data en cijfers Rotterdam

Aantal bijstandsuitkeringen

Allereerst vergelijken we de cijfers van het aantal bijstandsuitkeringen en het aantal personen dat vanuit de bijstand werk vindt tussen de CBS-microdata en de cijfers van de gemeente Rotterdam. Vanuit de CBS-microdata zijn alle personen geselecteerd die in een betreffende maand een bijstandsuitkering ontvangen én woonachtig zijn in Rotterdam. Onder de bijstandsuitkeringen vallen de volgende uitkeringen:

- Uitkering in het kader van de Participatiewet
- Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IAOZ)
- Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ)

Daarnaast hanteren we de selectie dat de persoon die de bijstandsuitkering ontvangt tussen de 15 en 75 jaar oud moet zijn. In de microdata zagen we dat er een redelijk omvangrijke groep ouderen was die nog wel een

bijstandsuitkering ontvingen. In theorie is dit niet mogelijk omdat de bijstandsuitkering dan over moet gaan in een inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW). Waarschijnlijk betreft dit administratieve onvolkomenheden. We hebben daarom gekozen voor een leeftijdsrestrictie op de data. In onderstaande tabel vergelijken we de aantallen per tertaal (vier maanden) in 2023 en 2024. De cijfers van de gemeente Rotterdam halen we uit de Monitor Werk & Inkomen.⁹

Tabel I.2 Vergelijking aantal bijstandsuitkeringen CBS-microdata en cijfers gemeente Rotterdam

Periode	Aantallen gemeente Rotterdam	Aantallen CBS-microdata	Vershil t.o.v. gemeente	% verschil
1e tertaal 2023	33.155	33.284	129	0,4%
2e tertaal 2023	32.864	33.412	548	1,6%
3e tertaal 2023	32.649	33.128	479	1,4%
1e tertaal 2024	32.709	33.280	571	1,7%
2e tertaal 2024	32.497	33.302	805	2,4%
3e tertaal 2024	31.982	32.746	764	2,3%

Bron: *Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata en cijfers uit de monitor Werk & Inkomen van de gemeente Rotterdam*

De verschillen tussen de cijfers van de gemeente Rotterdam en de cijfers uit de CBS-microdata zijn over het algemeen beperkt. Deze verschillen zullen voor een groot deel toe te schrijven zijn aan administratieve ruis, waarbij we bijvoorbeeld in bepaalde maanden nog wel betalingen van bijstand zien, maar de uitkering al in een eerdere maand officieel is stopgezet. In de systemen van de gemeente kunnen daarnaast bijvoorbeeld achteraf nog aanpassingen doorgevoerd worden, die niet of pas later ook in de bestanden van het CBS worden doorgevoerd.

Uitstroom van bijstand naar werk

In de uitstroom vanuit een bijstandsuitkering naar werk kunnen grotere verschillen zitten in de aantallen van de gemeente en vanuit de CBS-microdata. De gemeente rekent in haar cijfers uitstroom naar werk als: een persoon die een arbeidsovereenkomst krijgt waarbij het inkomen uit loon zodanig is dat het recht op de bijstandsuitkering komt te vervallen. In de CBS-microdata gebruiken we separaat de gegevens van de loonadministratie van bedrijven, en de betalingen van de bijstandsuitkeringen. Indien wij in maand t een betaling van bijstand zien, en in maand t+1 geen betaling van bijstand zien, maar wel inkomen uit loon, dan zien we dit als de uitstroom uit werk. Belangrijk hierbij is dat het vinden van werk halverwege een bepaalde maand kan plaatsvinden. We zien in de data veel gevallen dat mensen in maand t-1 alleen bijstand ontvangen, in maand t zowel bijstand als werk hebben, en in maand t+1 alleen werk. Qua inkomen vertroebelt dit de resultaten enigszins omdat in de tussenmaand (bijstand + werk) vaak een vrij hoog inkomen is te zien (men ontvangt dan zowel bijstand als werk). We corrigeren dit door in deze tussenliggende maand alleen de bijstandsuitkering en nog niet het loon te rekenen.

Tabel I.3 Vergelijking uitstroom naar werk CBS-microdata en cijfers gemeente Rotterdam

Periode	Aantallen gemeente Rotterdam	Aantallen CBS-microdata	Vershil microdata t.o.v. gemeente
Jan-23	244	317	73
Feb-23	247	288	41
Mar-23	272	272	0
Apr-23	214	260	46
May-23	263	290	27
Jun-23	257	328	71
Jul-23	243	261	18
Aug-23	248	315	67

⁹ Zie: [Document RotterdamRaad - \[24bb001317\] Bijlage 1 behorende bij 24bb001318 - Monitor Werk & Inkomen 3e tertaal 2023 - iBabs Publieksporaal](#) & [Document RotterdamRaad - \[25bb001184\] Bijlage behorende bij 25bb001183 over Monitor Werk & Inkomen, 3e tertaal 2024 - iBabs Publieksporaal](#)

Sep-23	263	296	33
Oct-23	290	265	-25
Nov-23	275	226	-49
Dec-23	217	225	8
Totaal 2023	3033	3.343	310
Jan-24	244	251	7
Feb-24	230	251	21
Mar-24	252	244	-8
Apr-24	249	231	-18
May-24	263	243	-20
Jun-24	219	237	18
Jul-24	259	217	-42
Aug-24	192	309	117
Sep-24	241	287	46
Oct-24	313	242	-71
Nov-24	321	162	-159
Dec-24	230	NB*	NB*
Totaal 2024 (t/m nov)	2783	2.674	-109

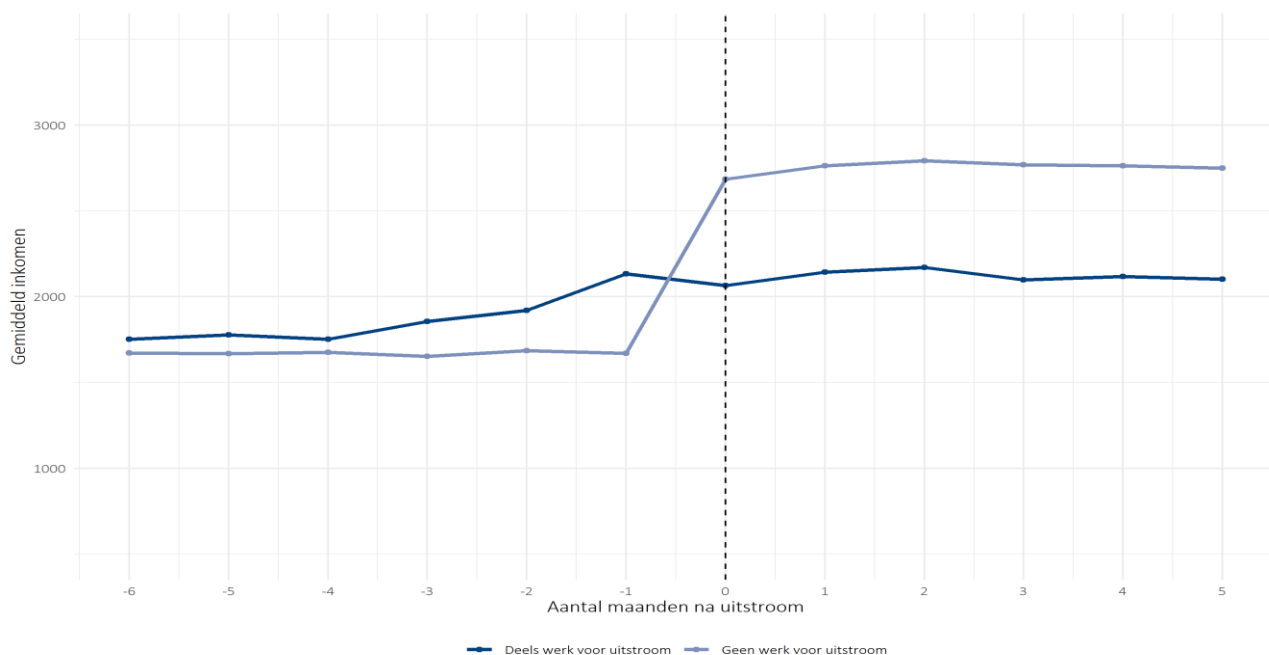
Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata en cijfers uit de monitor Werk & Inkomen van de gemeente Rotterdam.

* Uitstroom in december 2024 kunnen we vanuit de microdata niet identificeren omdat er nog geen gegevens zijn over bijstandsuitkeringen in 2025.

Onder andere door deze zaken komen de cijfers van uitstroom per maand minder goed overeen: de officiële einddatum van de bijstandsuitkering kan anders zijn dan dat wij in de microdata zien als uitstroom. Over een jaar heen zijn de cijfers beter vergelijkbaar.

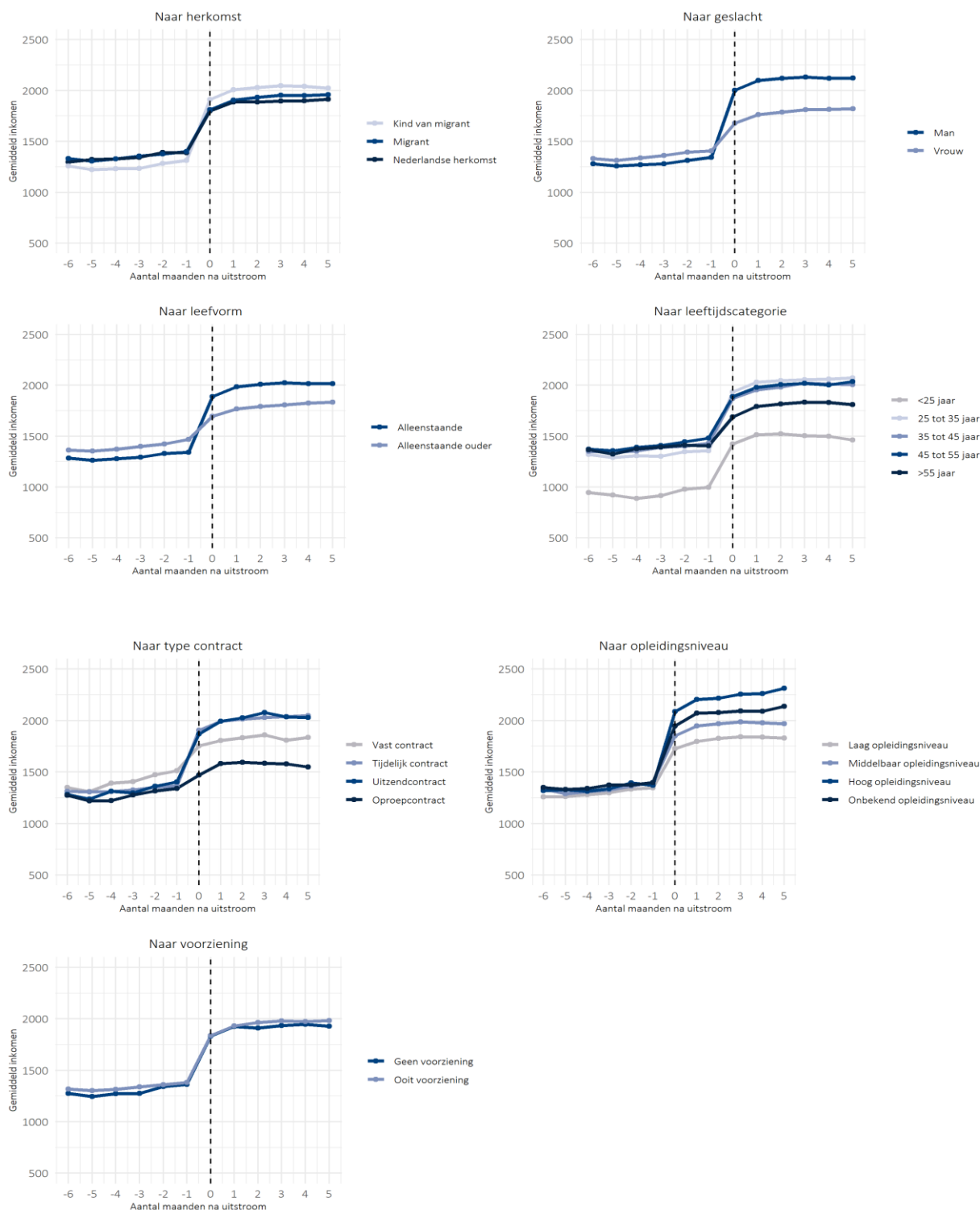
I.2 FIGUREN

Figuur I.1 Ontwikkeling inkomen uit loon en/of bijstand voor/na uitstroom werk – wel of geen parttime werk voor uitstroom (gehuwden en alleenstaanden)

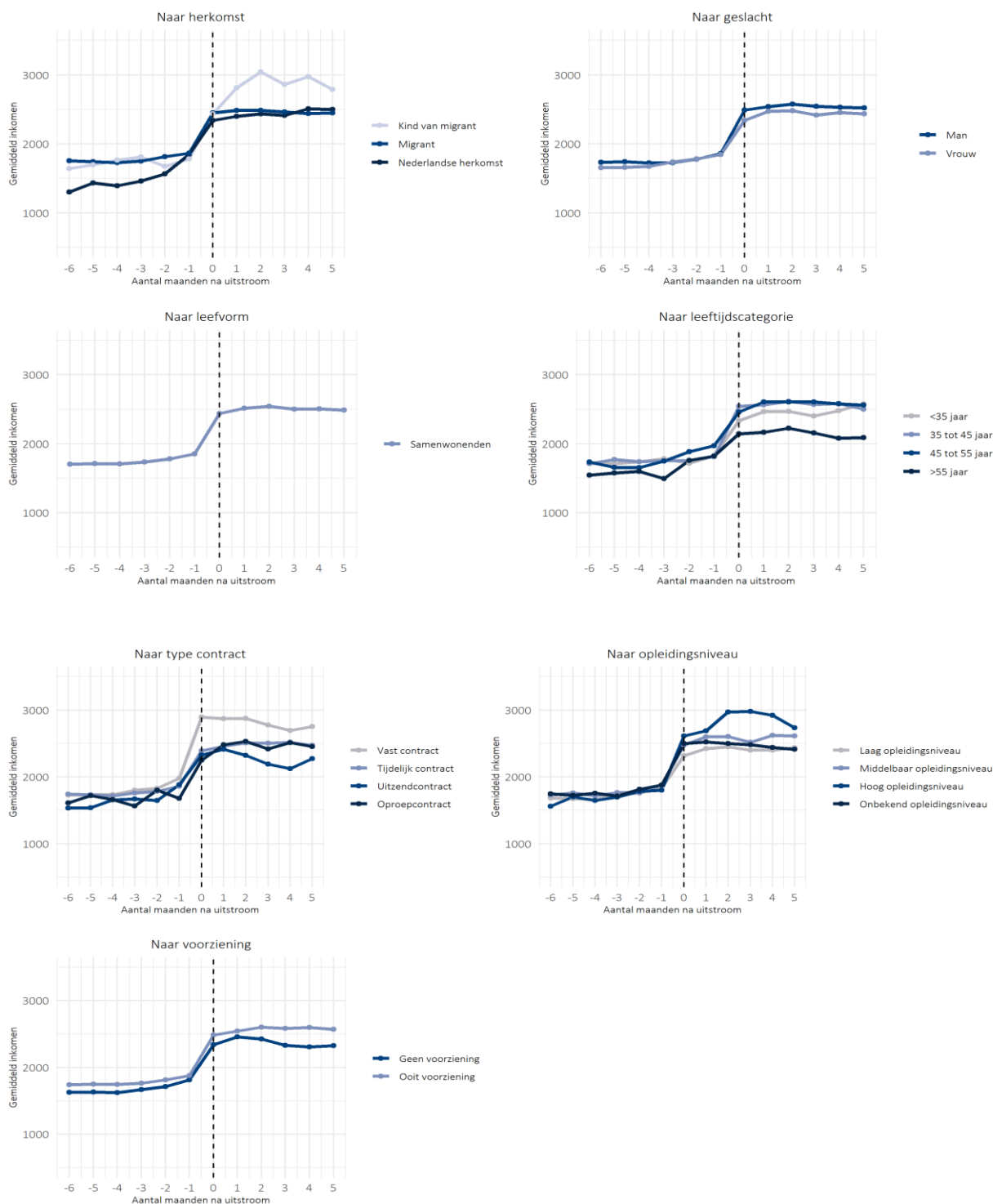
Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Figuur I.2 Ontwikkeling inkomen uit loon en/of bijstand voor en na uitstroom – naar achtergrondkenmerken (alleenstaanden)

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata

Figuur I.4 Ontwikkeling inkomen uit loon en/of bijstand voor en na uitstroom – naar achtergrondkenmerken (gehuwden en samenwonenden)

Bron: Bewerking SEOR op basis van CBS-microdata